

RIIGI TUGITEENUSTE
KESKUS

Tartu Linnavalitsus

Raekoja plats 1a
Tartu linn
50089, Tartu maakond
Registrikood: 75006546

04.10.2024 nr 11.2-9/24/1162

OTSUS finantskorrektsiooni tegemise ja taotluse rahuldamise otsuse muutmise kohta

Riigi Tugiteenuste Keskus (registrikood: 70007340; edaspidi *rakendusüksus*¹) teeb Eesti Vabariigi Rahandusministeeriumi ning Norra Kuningriigi Välisministeeriumi ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismi komitee vahel 13.09.2019 sõlmitud programmi „*Local Development and Poverty Reduction*“ lepingu raames otsuse **Tartu Linnavalitsuse** (edaspidi *toetuse saaja*) projekti „Tartumaa heaaluprogrammi (HOP) rakendusmudeli loomine ja piloteerimine“ (nr **2014-2021.1.05.22-0210**; edaspidi *projekt*) osas.

Rakendusüksus tuvastas projekti kulude kontrollimisel, et toetuse saaja ei ole reisiteenuste ostmisel järginud riigihangete seaduses (edaspidi *RHS*) sätestatud nõudeid ja toetuse saajale kehtestatud kohustusi, mistõttu kohaldab rakendusüksus antud rikkumisega seotud kuludele finantskorrektsiooni ning **loeb mitteabikõlblikuks kuluks 1487,58 eurot**.

Otsuse tegemise aluseks on Vabariigi Valitsuse 05.07.2018. a määruse nr 55 „Aastatel 2014–2021 Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismist ja Norra finantsmehhanismist vahendite taotlemise ja kasutamise tingimused ja kord“ (edaspidi *määrus nr 55*) § 6 lg 2, § 9 lg 1 ja § 10 lg 2, sotsiaalkaitseministri ning tervise ja tööministri 21.07.2021. a käskkirjaga nr 80 kinnitatud „Avatud taotlusvooru „Integreeritud tugiteenused koolist väljalangevuse ennetamiseks“ elluviimiseks toetuse andmise tingimused ja kord“ (edaspidi *kord*) p 30, perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *STS*) § 45, Vabariigi Valitsuse 01.09.2014. a määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ühendmäärus*) § 21 lg 1 ja § 22⁸, samuti 23.05.2022 toetuse taotluse rahuldamise otsus nr 11.2-9/0490 (edaspidi *taotluse rahuldamise otsus*), 09.06.2022 projektileping nr 11.2-9/0121 (edaspidi *projektileping*), projekti raames esitatud kuludokumendid (edaspidi *KD*) ning toetuse saajaga peetud kirjavahetus.

1. Toetuse saaja ei ole reisiteenuste ostmisel küsinud võrdlevaid pakkumusi

1.1. Rikkumise asjaolud

¹ Vabariigi Valitsuse 05.07.2018. a määruse nr 55 „Aastatel 2014–2021 Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismist ja Norra finantsmehhanismist vahendite taotlemise ja kasutamise tingimused ja kord“ § 9 lg 1 alusel võib riiklik kontaktasutus, mille ülesandeid täidab Riigi Tugiteenuste Keskus, kontrollida programmioperaatori ja tema ülesandeid täitva asutuse väljamakseid ja kulude abikõlblikkust.

Toetuse saaja korraldas projekti tegevuse „Tartumaa juhtumikorralduse koostöömudeli loomine ja piloteerimine integreeritud teenuste pakkumiseks varajase koolist väljalangevuse ennetamiseks ja sekkumiseks“ (tegevus tunnusega 4) raames 22-24.01.2024. a õppekäigu Norrasse ning vastavalt esitatud kuludokumentidele on selle raames ostetud Tensi-Reisid AS-ilt erinevaid reisisiteenuseid kokku summas 14 875,80 eurot (KM ei lisandu). Täpsem kulude loetelu on välja toodud allolevas tabelis.

KD tunnus	KD nr ja kuupäev	Kulu sisu	Abikõlblikuna kajastatud summa €
11	60, 19.10.2023	Õppekäigu majutuse ja transpordi I osamakse	3690
12	65, 22.11.2023	Õppekäigu majutuse ja transpordi II osamakse	6170
13	233380, 12.01.2024	Rongi ja bussipiletid	920
14	233174, 21.12.2023	Siselend Oslo-Stavanger	3800
15	67, 22.12.2023	Reisitörkekindlustus	295,8
KOKKU			14 875,80

Antud ostude puhul on toetuse saaja küsinud hinnapakkumist vaid ühelt teenuse osutajalt - Tensi-Reisid AS-ilt.

Projektilepingu punkti 3.2.21 ning korra punktide 27.1.4 ja 27.1.5 kohaselt peab toetuse saaja järgima RHS üldpõhimõtteid ning tehingute puhul üle 5000 euro (ilma KM-ta) küsima vähemalt kolm võrreldavat hinnapakkumust.

Kuna toetuse saaja on ostnud Norra õppekäiguga seotud reisisiteenuseid projekti raames kokku summas 14 875,80 eurot, siis oleks toetuse saaja pidanud nimetatud teenuste ostmiseks küsima võrdlevaid pakkumusi vähemalt kolmelt pakkujalt. Eelnevast tulenevalt on toetuse saaja rikkunud RHS § 3 üldpõhimõtteid ning ka projektilepingus ja korras toodud kohustust küsida võrdlevaid hinnapakkumusi üle 5000 euroste tehingute puhul (KM-ta).

1.2. Toetuse saaja selgitused

Toetuse saaja esitas 04.07.2024 e-kirjas järgmised selgitused: „Nii nagu 6.06.2024 saadetud vastuses kirjutasin tegin esimese päringu Tartu linna pikaajalise koostööpartneri Tensi-Reisid ASle. Oleme iga aastaselt kasutanud nende koostööd ning saanud sooduspakkumisi ja kindla kvaliteediga tagatud reisikorralduse. Nagu ka juba mainisin tegin päringuid ka e-keskkonna kaudu Momondos ja Skyscanneris, et saada ettekujutus mis hinnaklassis teised pakkujad on. Võrdlesin neid hindu Tensi-Reisidest saadud hinnapakkumisega ja odavamalt pakkuja ei tulnud mujalt. Minu viga on tõesti see, et ei märganud teha väljavõtteid (PrintScreen) teistest pakkumistest./.../

Keskendusin projektijuhina väga suures osas just projekti õppereiside sisulistele tegevustele. Seega pidin eelarves väga-väga kokkuhoidvalt majandama, mis oli ka minu välisreiside eelarve prioriteet. Seega olin kindlasti huvitatud võimalikult soodsa pakkumise saamisest. Seega väga-väga loodan, et arvestate minu selgitustega ja kuigi tõesti pole mul kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis ette näidata teisi pakkumusi võin kinnitada, et tegin õppereisi korraldamisel endast olenevalt kõik, et tagada parim võimaliku hinna ja kvaliteedi suhe.“

Toetuse saaja tõi 18.08.2024 e-kirjas välja veel mh järgmist: „Paraku tuleb nõustuda Teie poolt viidatud toetuse andmise tingimuste nõuete täitmise ebakorrektsusele, kuid loodan, et lisatud selgitused kinnitavad meie püüdlusi püsida planeeritud eelarve piires ning tagada võimalikult madalate kuludega tulemuslik õppekäik.“

1.3. Rakendusüksuse seisukoht ja õiguslik põhjendus

Rakendusüksuse hinnangul ei muuda toetuse saaja selgitused käesoleva rikkumise asjaolusid ega järeldusi ning ei anna alust finantskorrektsioonist loobumiseks.

Korra punkti 27.1.6 kohaselt peab toetuse saaja järgima hangete läbiviimisel riigihangete seadust, kui ta on hankija RHS § 5 tähenduses. Toetuse saaja on Tartu Linnavalitsus, kes on hankija RHS § 5 lg 2 punkti 2 mõistes ning sellest tulenevalt peab toetuse saaja järgima riigihangete seaduses sätestatud korda.

Vastavalt RHS §-s 3 toodud üldpõhimõtetele on hankija kohustatud järgima riigihanke korraldamisel mh järgmisi üldpõhimõtteid: tagama konkurentsi efektiivse ärakasutamise, kasutama rahalisi vahendeid säästlikult ja otstarbekalt ning sõlmima hankelepingu parima võimaliku hinna ja kvaliteedi suhte alusel.

Korra punkti 27.1.4 alusel peab toetuse saaja mh tagama projekti eduka elluviimise taotluse rahuldamise otsuses ja lepingus fikseeritud tähtaegade ja tingimuste kohaselt ning järgima kõigi projekti raames elluviidavate hankemenetluste puhul riigihangete korraldamise üldpõhimõtteid. Korra punkti 27.1.5 kohaselt teeb toetuse saaja kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis üleskutse vähemalt kolmele erapooletule pakkujale pakkumuse esitamiseks, kui teenuse, asja või ehitustöö eeldatav maksumus ilma käibemaksuta on 5 000 eurot või rohkem.

Projektilepingu punktis 3.2.21 on välja toodud, et juhul kui toetuse saaja teostab tehinguid alla riigihanke piirmäära tuleb esitada vähemalt kolm võrreldavat hinnapakkumist üksteisest sõltumatult pakkujatelt ja pakkumise lähteülesande kirjelduse, kui tehingu summa ilma käibemaksuta on 5000 eurot või rohkem. Juhul kui kolme sõltumatut hinnapakkumist ei ole võimalik esitada või kui odavaimat pakkumist ei valita, tuleb maksetaotlusele lisada sellekohane põhjendus.

Vastavalt Tartu Linnavalitsuse 15.08.2017. a määruse nr 12 „Tartu Linna hankekord“ § 9 lõikele 1 tuleb teenuse tellimisel, mille eeldatav maksumus on 10 000 eurot kuni 30 000 eurot (KM-ta), konkurentsi ära kasutades tagada rahaliste vahendite kõige ratsionaalsem ja säästlikum kasutamine ning selleks tuleb teha ettepanek pakkumuse esitamiseks vähemalt kahele isikule.

Antud juhul on toetuse saaja ostnud Norra õppekäiguga seotud reisiteenuseid kokku summas 14 875,80 eurot, kuid on hinnapakkumuse küsinud vaid ühelt teenuse osutajalt. Arvestades seda, et ostetud teenused on oma olemuselt sarnased ja need on ostetud ühe ja sama eesmärgi ehk Norra õppekäigu elluviimiseks ning samalt teenuse osutajalt, tuleb nende maksumused summeerida.

Toetuse saaja selgitas, et neil on Tensi-Reisid AS-iga pikaajaline positiivne koostöö, kuid see ei taga parima pakkumuse saamist ega õigusta võrreldavate pakkumuste mitte võtmist. Lähtudes korras toodud toetuse saaja kohustustest tuleb kõikide üle 5000 euro tehingute puhul küsida vähemalt kolme võrreldavat hinnapakkumist, tagamaks RHS üldpõhimõtete täitmist.

Toetuse saaja tõi küll välja, et lennupiletite hindu võrreldi veebiportaalides, kuid esiteks pole sellest kirjalikku jälge ning teiseks ei ole see võrreldav reisiteenust pakkuva ettevõtte pakkumusega, kuna nendel on üldjuhul erinevad koostöölepingud, mille kaudu on pakutav teenus soodsam. Selleks et hindu tegelikult võrrelda, oleks tulnud küsida hinnapakkumusi teistelt analoogsetelt reisiteenust pakkuvatelt ettevõtetelt ja kõikide õppekäiguga seotud kulude osas.

Rakendusüksus leiab, et kui toetuse saaja oleks reisiteenuste ostmiseks küsinud kolme võrreldavat pakkumust, oleks võinud õppekäigu hind kujuneda soodsamaks.

Lähtuvalt eeltoodust on rakendusüksus seisukohal, et toetuse saaja, jättes projekti raames reisiteenuste ostmisel võrreldavad hinnapakkumised küsimata, on rikkunud RHS §-s 3 toodud

üldpõhimõtteid, korra punkte 27.1.4 ja 27.1.5 ning projektilepingu punkti 3.2.21. Lisaks on toetuse saaja rikkunud oma hankekorra § 9 lg 1 nõuet.

1.4. Rikkumisele kohaldatav finantskorrektsiooni määr 10%

Määruse nr 55 § 10 lg 2 kohaselt lähtutakse toetuse tagasinõudmisel STS §-s 45 sätestatud alustest ja ühendmäärusest.

STS § 45 lg 1 p 3 kohaselt teeb rakendusüksus finantskorrektsiooni otsuse, kui toetuse saaja on jätnud osaliselt või täielikult täitmata kohustuse või nõude ja see on mõjutanud kulu abikõlblikkust. Sama seaduse § 46 lg 1 kohaselt, kui finantskorrektsiooni otsuse tegemisel ei ole kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt võimalik selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et kohustuse või nõude täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju, siis vähendatakse toetust ühendmääruses sätestatu alusel.

Eeltoodud rikkumise osas esinevad ühendmääruse § 22⁸ toodud asjaolud, mille kohaselt, kui alla riigihanke piirmäära riigihanke korraldamisel rikutakse riigihangete seadust, kohaldatakse sõltuvalt rikkumise raskusest ja ulatusest rikkumisega seotud hankelepingu osale § 21 lõikes 1 nimetatud finantskorrektsiooni määra 2, 5, 10 või 25 protsenti, välja arvatud juhul, kui rikkumine on üksnes formaalne.

Rakendusüksus on seisukohal, et toetuse saaja poolt talle pandud kohustuse eiramise tulemusena on tekkinud kahju, kuid selle suurust ei ole võimalik hinnata, sest ei ole teada, millised oleksid olnud pakkumuste maksumused ning edukas pakkumus, kui toetuse saaja oleks antud teenuse ostmiseks küsinud vähemalt kolme võrreldavat hinnapakumist. Eeltoodud põhjustel ei ole tegemist üksnes formaalse rikkumisega, kuna esineb põhjendatud oht, et rikkumine tõi kaasa rahalise mõju.

Rakendusüksus võttis rikkumise raskuse hindamisel arvesse, et kuigi toetuse saaja ei küsinud võrdlevaid pakkumusi, püüdis ta ise teostada lennupiletite hindade võrdlust, kuid selle kohta pole kirjalikku jälge. Samuti ei ole põhjust arvata, et pakutud hind oleks olnud ebamõistlikult suur või et teiste võimalike pakkujate hind oleks olnud märkimisväärselt soodsam. Seega ei ole rakendusüksuse hinnangul rikkumise raskus ja ulatus nii suur, et oleks põhjendatud kohaldada suurimat ehk 25-protsendilist finantskorrektsiooni määra.

Samas rõhutab rakendusüksus, et õppekäiguga seotud teenuste ostmisel pole võrreldavaid pakkumusi võetud ning üksnes varasem koostöö ei taga parimat hinda ning seega on tegemist olulise RHS üldpõhimõtete rikkumisega. Toetuse saaja on rikkunud ka enda hankekorrast tulenevaid nõudeid hindade võrdlemisele. Eelnevast tulenevalt ei saa antud rikkumist pidada sedavõrd väheoluliseks ning puuduvad kergendavad asjaolud, et oleks proportsionaalne või õigustatud kohaldada 2-protsendilist või 5-protsendilist finantskorrektsiooni määra. Arvestades eeltoodut on rakendusüksuse hinnangul põhjendatud kohaldada **10-protsendilist finantskorrektsiooni määra**, kuna see on proportsionaalne rikkumise raskuse ja ulatusega.

Rakendusüksus selgitab, et ühendmääruse seletuskirja kohaselt ei ole riigihangete rikkumiste korral üldjuhul võimalik konkreetset kahjusummat välja arvutada, kuna tegemist on potentsiaalse ja teoreetilise (kaudse) kahjuga, mis võib tekkida õigusnormi rikkumisel ja konkreetsete asjaolude põhjal loetakse rikkumine tõendatuks. Eeltoodud põhimõtteid toetab ka Euroopa Kohus, selgitades kohtasjades nr C-743/18 ja C-406/14, et hanketingimuste rikkumise korral ei ole konkreetse finantsmõju tõendamine nõutav ja see ei pea olema nähtav. Piisab sellest, kui asjasse puutuva fondi eelarve mõjutamise võimalus ei ole välistatud.

1.5. Finantskorrektsiooni summa ja projekti eelarve vähendamine

Toetuse saaja on Tensi-Reisid AS-ilt ostetud Norra õppekäiguga seotud kuluid kajastanud KD-de nr 11-15 raames kokku abikõlblikus summas 14 875,80 eurot tegevuse „Tartumaa juhtumikorralduse koostöömudeli loomine ja piloteerimine integreeritud teenuste pakkumiseks varajase koolist väljalangevuse ennetamiseks ja sekkumiseks“ (tegevus tunnusega 4) raames. Antud kulud on veel menetluses ehk toetuse saajale hüvitamata.

Lähtuvalt otsuse punktist 1.4 loeb rakendusüksus Norra õppekäiguga seotud kuludest mitteabikõlblikuks **10% ehk 1487,58 eurot** ($14\,875,80 \cdot 10\%$), sh toetus **1487,58** eurot.

STS § 46 lõike 3 kohaselt vähendatakse toetust ja omafinantseeringut vastavalt finantskorrektsiooni otsuse tegemise ajal taotluse rahuldamise otsuses kehtivale proportsioonile. Sellest tulenevalt muudab rakendusüksus projekti taotluse rahuldamise otsust ning vähendab mitteabikõlbliku summa võrra projekti eelarvet.

2. Toetuse saaja ärakuulamisõiguse tagamine

Vastavalt haldusmenetluse seaduse (edaspidi *HMS*) § 40 lõikele 1 saatis rakendusüksus 18.09.2024 käesoleva otsuse eelnõu toetuse saajale kommenteerimiseks. Toetuse saaja andis 29.09.2024 teada, et täiendavaid kommentaare ei ole.

3. Otsuse resolutsioon

Võttes arvesse eelkirjeldatud asjaolud ja põhjendused ning tuginedes käesolevas otsuses väljatoodud õiguslikele alustele, rakendusüksus

otsustab:

1. lugeda projekti „Tartumaa heaoluprogrammi (HOP) rakendusmudeli loomine ja piloteerimine“ raames mitteabikõlblikuks kuluks 1487,58 eurot, sh toetus 1487,58 eurot;
2. vähendada KD-de nr 11-15 abikõlblikke kuluid 10% võrra ehk kokku 1487,58 eurot;
3. vähendada projekti eelarvet tegevuses 4 käesoleva otsuse punktis 1.5 märgitud summas;
4. muuta 23.05.2022 taotluse rahuldamise otsuse punkte 6-7 alljärgnevalt:
 - 4.2. „6. Projekti abikõlblikud kogukulud on 200 182,37 eurot.“;
 - 4.3. „7. Toetuse määr on 100 protsenti projekti abikõlblikest kuludest ja maksimaalne suurus 200 182,37 eurot.“.

Käesoleva otsuse peale võib esitada vaide rakendusüksusele korra punktis 4, STS-is ja HMS-is sätestatud tingimustel ja korras 30 päeva jooksul, arvates päevast, mil vaide esitaja sai või pidi otsusest teada saama.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tiina Sams
toetuste rakendamise osakonna juhataja

Koostaja: Angeelika Põldaru

angeelika.poldaru@rtk.ee